

4. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. І. Іванова. – К., 2007. – 22 с.
5. Матвієнко О. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. В. Матвієнко. – К., 2010. – 39 с.
6. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах. автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. В. Тимошенко. – К., 2009. – 35 с.
7. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : [монографія] / Л. П. Сущенко; Запорізький державний університет. – Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 2003. – 442 с.
8. Филиппова А. Р. Педагогические основы взаимодействия преподавателей и студентов в образовательном процессе / А. Р. Филиппова // Концепт. – 2013. – Вып. 6. – С. 36-40.
9. Englehardt S. P. Health care informatics: An interdisciplinary approach [Text] / S. P. Englehardt, R. Nelson. – St. Louis, Missouri[etc.]: Mosby, 2002. – XXX, 576 p.
10. Kann L. Health education: Results from the School Health Policies and Programs Study 2000 / L. Kann, N.D. Brener, D.D. Allensworth // Journal of School Health. – 2001. – Vol.71 (7). – PP. 266-278.
11. Lynch T. Health and physical education (HPE): Implementation in primary schools / Timothy Lynch // International Journal of Educational Research. – 2015. – Vol. 70. – PP. 88-100.
12. Slipevich E. M. School health education: Appraisal of a conceptual approach to curriculum development / E.M Slipevich // Journal of School Health. – 2001. – Vol. 71 (8). – PP. 17-21.

Крик Т.М., Матвієнко М.І.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,

ОСОБЛИВОСТІ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА УМОВИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.

У статті освітлено погляд на проблему виконання завдань гармонійного розвитку особистості засобами фізичної культури у загальноосвітніх середніх навчальних закладах.

Ключові слова: особиста фізична культура, заняття фізичними вправами, виховання, фізичне виховання.

Крик Т.М., Матвієнко М.І. Особенности факторов влияния на условия выполнения задач физического воспитания учащихся общеобразовательных учебных заведений. В статье освещено взгляд на проблему выполнения задач гармоничного развития личности средствами физической культуры в общеобразовательных средних учебных заведениях.

Ключевые слова: личная физическая культура, занятия физическими упражнениями, воспитание, физическое воспитание.

Kryk T.M., Matvienko M.I. Peculiarities of factors influencing to the conditions for the implementation of physical education tasks for students of general educational institutions. The article gives an overview of the problem of fulfilling tasks for the harmonious development of personality through physical culture in secondary schools.

The authors conducted concepts clarify contents to the specified topic of discussion; there are presented examples of the views of experienced teachers, psychologists, and scientists in solving the problems of ensuring the harmony of moral, intellectual and physical development of students of secondary education institutions.

The article emphasizes the importance of cooperation between school and family; consider the practical implementation of such interaction.

The concept of parental education system influences the child in the light of their own subjective assessment of duties can be like positively and negatively affect the process. Parents thought that the school has all the educational load take over, can lead to distortion of educational outcomes. The pedagogical team has the task of creating conditions for the involvement of parents in active cooperation in the educational process.

One of the important task of the teacher is to identify the negative impacts on the process to find optimal ways to avoid them and implement the vision of cooperation between family and school. In the components of the harmonious development of the child, a leading role is played by such an element as the upbringing of a healthy child. In this aspect, the problems of physical culture in general secondary education are topical issues.

Considered the views of the authors on the factors influencing the process of physical education of students, practical examples of problem situations and variants positive cooperation of family and school in this article.

Key words: personal physical training, physical exercise, education, physical education

Мудрість і майстерність диригента процесу виховання полягає в тому, щоб не залишилось непоміченим жодне доторкання до вашого творіння; у виховному процесі все важливе, все має значення.

В.О. Сухомлинський

В період епохальних змін розвитку держави, перебудови економічних, політичних, ідеологічних концепцій в напрямку демократизації та гуманізації суспільних відносин вирішальну роль в прогресивній розбудові майбутнього відіграє рефлексивність до відповідних змін освітньої галузі. В комплексній системі суспільних інститутів освітня галузь виконує функцію забезпечення майбутнього фондом гармонійно розвиненої, здорової, високоморальної людини.

Фундаментальною основою успішного вирішення завдань освітньої галузі, її базовим функціональним елементом є педагогіка загальноосвітньої школи як найрозвиненіша галузь педагогічних знань, що досліджує зміст, форми і методи навчання та виховання школярів [2, с. 192].

В.С. Лозниця наголошує: «Найважливіше завдання цієї галузі педагогічних знань – розроблення питань забезпечення учнів глибокими та міцними знаннями, формування у них гуманістичного світогляду, забезпечення всебічного розвитку їхньої особистості» [2, с. 192].

Комплексна та системна реалізація педагогічних заходів, оптимальне використання засобів та методів як елементів педагогічного впливу відповідно до умов та запитів суспільства є актуальною проблемою сьогодення.

Існує легенда про відповідь великого митця враженим цінителям його творчості. На запитання «як можна створити такі витончені скульптури», скульптор відповів: «Це дуже просто: Ви підходите до кам'яної брили з різцем та молотком і відкидаєте від неї все зайве каміння». Думка, що проявлена у легенді надає основу педагогічної проблеми, яка за контекстом зазначена у виразі В.О. Сухомлинського, що зазначав: «Дитину, яку ми почали виховувати, формувати, я б порівняв з брилою мармуру, до якої одночасно прийшли із своїми різцями кілька скульпторів і поставили собі за мету вирізьбити скульптуру, одухотворити її, втілити людський ідеал.» [6, с. 147].

Метафора класика педагогічної думки підкреслює складність процесу виховання, в якому фактори впливу спрямовані на досягнення визначеної мети можуть в рівній мірі як сприяти так і шкодити процесу. Успішність виконання виховних завдань у великій мірі залежить від створених умов щодо використання виховних чинників, від забезпечення комплексної їх дії, від рефлексії реагування на обставини та своєчасну зміну алгоритмів педагогічних заходів.

Як зазначав В.О. Сухомлинський, «Якби всі ці скульптори-вихователі завжди діяли як добре злагоджений симфонічний оркестр, як легко розв'язувалося б багато проблем, на яких часто схищуються й ламаються педагогічні мечі й списи» [6, с. 148].

Предметом розгляду даної роботи є дослідження факторів впливу на організацію фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Успішність і ефективність фізичного виховання школярів залежить не тільки від високого фахового рівня вчителя фізичної культури, а і від комплексу факторів впливу на умови, в яких вчитель має можливість проявити свою майстерність.

Питання розробки та вдосконалення змісту, форм, засобів та методів фізичної культури школярів розглянуто у великій кількості робіт авторів науково-педагогічної літератури, психології, теорії та методики фізичного виховання і спорту: В.Г. Ареф'єва, Г.А. Єдинака (2001, 2007рр.); О.Д. Дубогай, Б.Шияна (2002); питання розробки та вдосконалення програм з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах опубліковані в роботах: В.Л. Грубник (2007), С.М.Дятленка (2009), Т.С. Бондар (2009), Ю.В. Васькова (2008); особливості теорії і методики дитячого та юнацького спорту освітлено в роботах В.Л. Волкова (2002).

Незважаючи на велику кількість публікацій щодо дослідження проблем фізичної культури в загальноосвітніх середніх навчальних закладах, питання залежності фізичного виховання школярів від факторів які впливають на умови ефективного використання засобів і методів фізичної культури є актуальними і не розкриті в необхідному і достатньому обсязі.

Робота виконана відповідно до плану НДР Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Формулювання цілей роботи. Метою дослідження було освітлення умов та особливостей фізичного виховання учнів загальноосвітніх середніх навчальних закладів.

Основні завдання дослідження:

1.Провести аналіз педагогічної літератури, літератури з фізичної культури та інформації з мережі Інтернет щодо педагогічних особливостей реалізації завдань фізичної культури в школі.

2.Представити до обговорення проблемні питання організації фізичної культури в школі на підставах педагогічних спостережень щодо дієвості теоретичних аспектів в особливостях практичної роботи вчителя.

Результати дослідження. В будь-якому дослідженні об'єктів, явищ, процесів для предметного розв'язання питань з логічно вивіреними завданнями та алгоритмами вирішення виникає необхідність уточнення термінів і змісту понять. Як зазначають Р.П. Карпюк і Л.П. Сущенко: «В останні роки у сфері фізичної культури панують вільність, безконтрольність у використанні термінів та понять, багато з яких не відображають сутності явищ і процесів» [4, с. 59].

Зміст поняття «фізична культура» розглядається в «Українському педагогічному словнику» С.У. Гончаренка як «частина культури суспільства, що включає систему фізичного виховання та сукупність спеціальних наукових знань і матеріальних засобів, необхідних для розвитку фізичних здібностей людини, зміцнення її здоров'я; вона органічно включає в себе громадську, особисту гігієну, гігієну праці й побуту, широко використовує сили природи, виховує правильний режим праці й відпочинку. Фізична культура починається з раннього дитячого віку» [7, с. 24].

Б.М. Шиян освітлює зміст поняття «фізична культура» як «сукупність досягнень суспільства у справі створення і раціонального використання спеціальних засобів, методів і умов для цілеспрямованого фізичного вдосконалення людини» [8, с. 23]. В.І. Ільїнич зміст поняття «фізична культура» розглядає як «органічну частину загальнолюдської культури, її особливу самостійну сферу і разом з тим – специфічний процес і результат людської діяльності, засіб і спосіб фізичного вдосконалення особистості», як «основу соціально-культурного буття індивіда, основоположною модифікацією його загальної і професійної культури» [7, с. 25].

Авторами науково-педагогічної літератури виокремлено завдання фізичного виховання. В.С. Лозниця зазначає, що

«Завдання полягає в тому, щоб сприяти фізичному розвитку людини, водночас справляючи позитивний вплив на вироблення й закріплення моральних і вольових рис характеру, виховання таких якостей особистості, як організованість, свідомо дисципліна, наполегливість у процесі долаття перешкод, витривалість, мужність» [2, с. 64].

В контексті розгляду формування особистої фізичної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів доречно було б виокремити погляд на завдання фізичної культури в школі В.Г. Ареф'єва і Г.А. Єдинака : «це формування в учнів знань про здоровий спосіб життя, вмінь та навичок щодо самостійних занять фізичними вправами, а також залучення до систематичних занять спортом, іншими видами рухової діяльності» [1, с. 81]. Автори наголошують на виконання ряду вимог в процесі виконання завдань: інструктивно-методична спрямованість уроків; виховні вимоги; організаційні вимоги; вимоги оздоровчої спрямованості; дидактичні або освітні вимоги.

Фізична культура впроваджена через процес фізичного виховання учнів на уроках фізичної культури, організацію гурткової роботи, проведення спортивно-масових заходів. Широкої популярності набуває програма «Навчання в русі», розроблена професором О.Д. Дубогай.

Зміст поняття «Фізичне виховання» розкрито у роботах багатьох авторів науково-педагогічної літератури. Якісний аналіз в огляді сутності тлумачень авторами цього поняття здійснено професором Л.П. Суценко: «формування певної системи ставлення школярів до особистого здоров'я, як соціальну цінність, розуміння необхідності їх розвитку та вдосконалення, формування системи ставлення до цінностей фізичної культури, до знань і умінь (Ю.В. Васьков); спеціально організований процес всебічного розвитку фізичних і моральних вольових здібностей, формування та розвитку життєво важливих рухових навичок і вмінь людини (М.С. Герцик, О.М. Вацеба); педагогічний процес, спрямований на формування здорового, фізично вдосконаленого, соціально активного й морально стійкого покоління (В.А. Головін); педагогічний процес навчання людини рухам і удосконалення її фізичних якостей (К.К. Коробейніков, Л.П. Матвеев); спеціалізований педагогічний процес цілеспрямованого систематичного впливу на людину фізичними вправами, силами природи, гігієнічними факторами з метою зміцнення здоов'я, розвитку фізичних якостей, удосконалення морфологічних і функціональних можливостей, формування і поліпшення основних життєво важливих рухових навичок, умінь і пов'язаних з ними знань, забезпечення готовності людини до активної участі в суспільній, виробничій діяльності та культурному житті, а також задоволення потреби людини в руховій активності (Т.Ю. Круцевич); педагогічний процес, спрямований на фізичне й духовне вдосконалення людини, оволодіння нею систематизованими знаннями, фізичними вправами та способами їх самостійного використання протягом всього людського життя (Б.М. Шиян, В.Г. Папуша)» [4, с. 69].

Таким чином, у загальному баченні мети та завдань функціонування фізичної культури в системі освіти, а зокрема, в загальноосвітніх навчальних закладах слід виокремити: формування знань про основні засоби та методи фізичної культури; формування рухових умінь та навичок та засвоєння досвіду планомірного використання фізичних вправ; забезпечення необхідною руховою активністю школярів для гармонійного, здорового розвитку.

Для ретельного дослідження факторів, які впливають на ефективне виконання завдань та успішне досягнення мети фізичного виховання як частини загального виховання особистості доцільно було б використати класифікацію в контексті системного бачення фізичного виховання.

Так Ю.П. Мічуда зазначає: «Сфера фізичної культури і спорту будь-якої країни, яка стабільно розвивається, являє собою складну динамічну соціальну систему. Їй притаманні усі риси класичної системи – наявність головної мети, що спрямовує функціонування та розвиток усіх її компонентів, стійкі зв'язки між компонентами, які зумовлюють їх взаємозалежність і забезпечують цілісність системи» [3, с. 50]. Вказану систему автор поділяє («відповідно до їх цільового призначення») на три підсистеми: сфери фізичного виховання; сфери оздоровчої фізичної культури та масового спорту; сфери спорту вищих досягнень [3, с. 51].

Динаміка змін соціально-економічного розвитку суспільства як причина виникнення та існування факторів впливу на сферу фізичної культури як наслідків обґрунтовується авторами Т. Круцевич і В. Петровським : «Фізичне виховання як підсистема суспільства формується та змінюється під впливом загальнокультурних, матеріальних і соціальних умов життя суспільства та зумовлених ними потреб, а в процесі функціонування впливає на соціально-демографічні групи.» [3, с. 51]. Науковці виділяють ряд факторів впливу на фізичне виховання: «загальнокультурні та соціально-економічні умови, демографічні, національні (традиції), склад населення, географічні та кліматичні умови регіонів, бюджет часу населення, особистісні фактори, пов'язані з потребами та мотивами діяльності людини» [3, с. 51].

Ю.П. Мічуда, основується на баченні фізичного виховання як особливої, специфічної галузі людської діяльності з притаманною їй незалежністю і самостійністю відносно економічної і соціально-класової структури суспільства, виокремлює його як «своєрідну систему». У розгляді ж фізичного виховання як окремої системи, автор розглядає її складові підсистеми. Це: соціальна та педагогічна [3, с. 52].

Основується на практиці педагогічного спостереження, слід зазначити, що фактори як чинники впливу на умови функціонування фізичного виховання, в нашому баченні загальної класифікації для нашого дослідження раціональніше використовувати як соціальні та педагогічні. В основі такого вибору лежить погляд на те, що «загальнокультурні та соціально-економічні умови», «демографічні», «національні традиції», «географічні та кліматичні умови» лежать в площині широкого за обсягом глобального соціального аналізу, а в умовах нашого дослідження можуть визначатись як сталі величини.

За спостереженнями останніх 5-8 років за студентами перших курсів педагогічного університету, можна зазначити, що рівень активності у фізкультурній діяльності явно знизився. Слід відмітити зниження інтересу до участі у спортивно-масовій роботі університету, низькій навчальній активності на заняттях з дисципліни «фізичне виховання», зниження рівня фізичної підготовленості. Першокурсники – це вчорашні випускники загальноосвітніх середніх навчальних закладів. Таким чином, основну причину в наслідках зниження зазначених показників слід шукати в шкільній системі освіти. Звичайно, зміна соціальних умов буття молодих студентів, зниження кількості навчальних годин, які відведені на заняття фізичним вихованням і спортом,

відміна обов'язкового заліку за навчальні досягнення у фізичному вихованні, відіграють ключову роль у регресивності результатів фізичного виховання. Але, в нашому баченні, цей комплекс соціальних і педагогічних (адміністративних) факторів – є тільки подальшим доповненням до руйнації системного функціонування фізичного виховання ще в загальноосвітніх навчальних закладах.

Але, в загальному образі бачення, можна спостерігати відмінності пріоритетності ключової ролі негативного впливу факторів на регрес фізичного виховання у вищій і середній школі. Якщо у вищих навчальних закладах пріоритетним впливом виступає педагогічний фактор (через адміністративне зменшення навчальних годин, відміну оцінювання навчальних результатів, і т.д.), то у загальноосвітній школі, в нашому баченні, ключову роль негативного впливу відіграє «соціальний» фактор.

Разом з тим, порівнюючи активність у заняттях на уроках фізичної культури, в фізкультурно-спортивних гуртках і секціях, в секторі позашкільної освіти, слід зазначити, що рівень найвищої активності та участі у фізкультурно-спортивній діяльності спостерігається у учнів молодшого шкільного віку.

В обговореннях з психологами та педагогами риторичного питання: «А коли ж ми педагоги починаємо втрачати дитячу активність у фізкультурній діяльності» нами було виокремлено один з висновків – період кінця середнього шкільного віку, початку старшого шкільного віку.

Якщо порівнювати періоди дитячого шкільного віку за особливостями характеру фізкультурної активності учнів, то слід відзначити, що від молодшого до старшого шкільного віку спостерігається динаміка зниження такої активності. Звичайно, існують виключення, які обумовлені окремими умовами (вчитель фізичної культури висококваліфікований фахівець, тренер, активна участь батьківського комітету і адміністрації школи в розвитку фізкультурно-спортивного руху тощо). В переліку загальних причин високої фізкультурної активності учнів молодшого шкільного віку – це природня потреба у руховій активності, яку фахівці визначають терміном – «радість руху». Середній та старший шкільний вік можна характеризувати як періоди усвідомлення і підвищення відповідальності за результати навчання з «провідних» (обраних) предметів. Збільшується навчальне навантаження, батьки завантажують дітей додатковими заняттями з репетиторами. У свідомості дітей зменшується оцінка соціальної важливості занять фізичними вправами. Негативним фактором виступає і фізіологічні особливості росту дівчат та хлопчиків у підлітковому і юнацькому віці. Старший шкільний вік – це вік в якому вже в основному відбувся процес спортивного відбору. І для багатьох тих дітей, які не потрапили за результатами «неперспективності» до дитячо-юнацьких спортивних шкіл у свідомості самооцінки відкладається власний загальний висновок: «Спорт – це не моє». Цей висновок надалі часто психологічним бар'єром заважає особі зайнятися оздоровчою фізкультурною діяльністю, фітнесом і, навіть, фізичною рекреацією.

Перелік описаних причин зниження фізкультурної активності школярів і, як наслідок – погіршення процесу освоєння цінностей фізичної культури учнями загальноосвітніх середніх навчальних закладів не є виключним. Але в будь-якому випадку фактори негативного впливу на цей процес можна класифікувати як соціальні та педагогічні. Їх можна охарактеризувати як взаємопов'язані та взаємозалежні. Велику роль у вирішенні таких проблем відіграє організація педагогічної взаємодії сім'ї та школи. Таким позитивним прикладом взаємодії може бути організовані педагогічним колективом семінари, конференції для батьків; спортивні свята; змагання в яких спільно беруть участь діти, батьки і вчителі; змагання «Мама, тато і я – спортивна сім'я» і т.д.

Висновки Таким чином, в огляді факторів, які впливають на ефективність реалізації завдань фізичної культури, в нашому баченні, виокремлюється загальна класифікація: соціальні фактори і педагогічні. Кожна з груп має свої особливості і динаміку змін в характеристиках. Дослідження таких особливостей і характеристик є актуальним завданням педагогіки, психології, соціології та інших наукових напрямів. Але означену класифікацію не слід вважати вичерпною.

Ознаки невичерпності факторів впливу на багатогранність виховного процесу охарактеризовано В.О. Сухомлинським: «У процесі виховання людської особистості діє багато сил, до яких передусім належать: по-перше, сім'я, а в сім'ї найтонший і наймудріший скульптор – мати; по-друге, особа педагога з усіма його духовними багатствами і цінностями, з його мудрістю, знаннями, уміннями, захопленнями, життєвим досвідом, інтелектуальними, естетичними, творчими потребами, інтересами, прагненнями; по-третє, колектив (дитячий, підлітковий, юнацький) з усією його могутньою силою виховного впливу на кожну особу; по-четверте, сама особа вихованця, його самовиховання; по-п'яте, духовне життя вихованця в світі інтелектуальних, естетичних і моральних цінностей – я маю на увазі передусім книжку; по-шосте, зовсім непередбачені скульптори (підліток, з яким ваш вихованець подружився на вулиці; родич чи близький знайомий, який приїхав на тиждень у гості й полонив маленьку людину радіотехнікою чи мріями про зоряні світи)» [6, с. 147].

Література

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник/С.Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 276 с.
2. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. [навчальний посібник]. – К.: «ЕксОБ», 1999. – 304 с.
3. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку: [Монографія]. – К.: Вид. НУФВС «Олімпійська література», 2007. – 216 с.
4. Карпук Р.П. і Сущенко Л.П. Термінологія вищої фізкультурної освіти з напрямку «Алаптивне фізичне виховання»: [Навчальний посібник]. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. – 112 с.
5. Круцевич Т.Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: [навчальний посібник] / Т.Ю. Круцевич, Г.В. Безверхня. – К.: Олімп. л-ра, 2010. – 248 с.: іл. – Бібліогр.
6. Сухомлинський В.А. Сто порад учителю. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.
7. Термінологія оздоровчої діяльності студенток: [Навчальний посібник] / Т.В. Іваненко і С.Ю. Путров. – К.: ТОВ «Козарі», 2009. – 106 с.
8. Шиян Б.М. Теорія фізичного виховання / Б.М. Шиян, В.Г. Папуша. – Тернопіль: Збруч, 2000. – 183 с.

9. Gratton Ch., Jung B., Shibli S., Szemborska E., Taylor P., Zarzadzanie I marketing w kulturze i rekreacji : Wybrane zagadnienia. / Pod red. Bohdana Junga. – Warszawa: Semper. 1995. – 172 p.
10. Michuda Y. Sport marketing as a social phenomenon // Proceedings of Third Annual Congress of the European College of Sport Science. – Manchester, UK, 1998. – P. 374.
11. Chrominski Z. Test sprawności fizycznej //WF i Hig. Szkolna. – 1986. – 1. – S. 15 – 18.
12. Leeds Education Department and Carnegie School of Physical Education : A Joint study of physical fitness in relation to school children. – Leeds Education Authority, 1981.
13. Safrit M.J Health – Related Fitness Levels of American Yout, W: Effects Physical Activity on Children / G.A. Stull, H.M. Eckert – eds / . H.K.P. Champaign, 1986.
14. Pilicz S. Pomiar ogolnej sprawności fizycznej. – Warszawa: AWF, 1997. – 124 S.
15. Sharkey B.J. Coaches Guide to sport psysiology. H.K.P. Champaign, 1986.
16. Talaga J.A-Z sprawności fizycznej. – Warszawa: YPSYLON, 1995. – 414 S.

Кротова О. Д., Питомець О. П., Кротов Г. В.
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ

Одним із сучасних напрямків удосконалення навчання предмету «Фізична культура» є диференціація форм, засобів і методів фізичного виховання. Розвиток рухових здібностей школярів є запорукою їх здоров'я. Автором пропонується програмування розвитку рухових здібностей дівчат початкової школи з урахуванням їх індивідуально – соматотипологічних особливостей. У статті наведено результати дослідження з планування фізичної підготовки дівчат молодшої школи з урахуванням їх соматотипу. Показано ефективність впровадження даного планування в процесі уроків фізичної культури.

Ключові слова. Планування, початкова школа, соматотип, фізична підготовка, фізичне здоров'я.

Кротова Е. Д., Питомец А. П., Кротов Г. В. Организационно-методические аспекты дифференцированного программирования физической подготовки школьников. В статье приведены результаты исследования по планированию физической подготовки девочек младшей школы с учетом их соматотипов. Показана эффективность внедрения данного планирования в процессе уроков по физической культуре.

Ключевые слова. Планирование, начальная школа, соматотип, физическая подготовка, физическое здоровье.

Krotova O. Pitomec A., Krotov G. Organizational-methodical aspects of differentiated programming of physical preparation of schoolchildren. The generalization of scientific sources on differentiated programming of physical education of school-age children shows that the effective solution of this problem depends on the degree of formation of certain organizational and methodological aspects.

The first direction involves finding the most effective ways of organizing motor activity of pupils in the mode of the school day. In the opinion of the authors, this is primarily due to the strengthening of the physical health of children and adolescents.

Programming the development of motor abilities of students, as well as general programming of exercises, requires compliance with a certain algorithm. However, differentiated programming also involves taking into account the hereditary morphorous features of those who are engaged.

The results of research from planning of physical preparation by girls of primary school is offered in this article considering their somatical type. It is shown the effectivenessinculeation of given planning in lessons process of physical culture.

The choice of a somatotype as a criterion for the differentiation of girls 7-10 years in this study is due to its genetic conditionality, the real possibility of practical implementation and inexplicability in pupils of junior school age.

Key words. Planning, primary school, somatical type, physical preparation, physical health.

Постановка проблеми. Узагальнення наукових джерел щодо диференційованого програмування фізичної підготовки дітей шкільного віку свідчить, що ефективно вирішення цієї проблеми залежить від ступеня сформованості певних організаційних та методичних аспектів.

Перший напрямок передбачає пошук найбільш ефективних шляхів організації рухової діяльності учнів у режимі навчального дня. На думку авторів це, насамперед, пов'язано зі зміцненням фізичного здоров'я дітей та підлітків[2,4,12].

У більшості таких досліджень тим або іншим чином проаналізовано наступні організаційні аспекти:

- вирішення проблеми за рахунок раціональної побудови урочних занять у напрямку досягнення оздоровчого ефекту впливу фізичних вправ;
- використання позаурочних занять як додаткової і доцільної форми вирішення завдань фізичного виховання;
- впровадження науково обґрунтованих диференційованих нормативних вимог як фактору активізації рухової діяльності школярів;
- удосконалення системи педагогічного контролю як фактору корекції змісту оздоровчо-розвивальних програм у процесі занять фізичними вправами; запровадження теоретичних занять з фізичної культури.